

ONDOEZA (1º SARIA)

Orain kontatuko dautsuedan gertaera au, neuri gertatutakoa da, sinisgaitza izan arren.

Ni, Bizkaian aurkitzen dan Mungian bizi naiz azkenengo ogei ta iru urteetan, jaio nintzanetik eta ona.

Gazte-gaztetandik sortu jatan perretxikoetarako zale-tasuna eta, perretxiko asko ezagutu ez arren, neure berrogei ta amar- irurogei mota ondo ezagutzen dodaz.

Aste-pare bat dala eta mikoloji-alkartean nengoala, perretxiko barri baten barria jakin neban: "Panaeolus phalaenarum" zan bere izena eta "mongi" lez ezagutzen eben.

"El Correo" k idazlan luze bat ekarren berari buruz eta auxe adierazten eban: Perretxiko onek zaldi-korotzetan urtetan ebalatzen eta kolore zurizka motela eukala, aillea edo oiña oso meea ta mengela, txapela barriz txuntxur bat lakoxea.

Urkiolako abadearen esanetan, oso pozoitsua izanik, mendian jente bereizi asko ikusten zala azken-aldiotan eskutada bat ekarrela ango inguruetatik, eta ez bakarrik gazteak, lantzean agure bat be bai.

Gordiñik jateko ez da atsegin-atsegifia, sapore mingotsa daukote, baiña arrautz-opilla eginda jateko itzel paretan da, baiña kontuz dozena-erditik gora jateagaz! Giblean eta giltzurrunetan egiten dau eraso eta asko jan ezkeron il be egin leike, bear ba da! Abadeak onako zeaztasun au be argi itzi eban: Lenagoko akelarreak be perretxiko orren inguruan egingo zirala seguruenetik, bere bereiztasun amets-sortzailleak (aluzinoje-noak) kontuan izanik.

Idazlan on irakurri nebanean, mikoloji-alkarteko lendakariak perretxiko orreri buruz berak ekiana azaldu eustan: Bost edo sei urte dirala, Suedian, bertako mikoloji-alkarte batek perretxiko orreik dastatu eta persona bat ipiñi eben zer egiten eben eta zelako ondorena sortzen eutson olako perretxiko orrek, jakiteko, bideoan grabatzen eta oarrak artzen.

Ondorenak ordu-erdigarrenean asten ziran eta guztiak artzen eben ikutua auxe zan: Atx-ertz edo "akantilado" baten ondotik joiazela, jausteko ikara itzalagaz, beste irudipen eta izu askoren artean.

Nik lendakariak itaun au egin nautsan: Orain-arte zer dala-ta ez dogu jakin perretxiko onen barririk?

— Perretxiko on beti egon da gure artean, baiña iñoz ez jako iñori gustetan parretxiko on zelako gauzak egiteko gai dan esatea eta eztabaidatzea. "L.S.D." azido, lo-bedar edo drogaren parekoa dalako eta oraintsura arte guttiz debekatuta egon dalako arlo on legearen alde-tik. Perretxikoak ez egozan droga zerrendara sartuta (katalogatuta) eta orrek ez dau sortzen ezin-egonik.

Lendakariaren esanak belarriak erne daukadazala entzunda, andik aste batera Gorbeira joan nintzan, bakar-bakarrik, eguna igaroteko.

Ainbat bidar kurutzean izana nazan ezkeron, bide barri bat artzea erabagi neban: Itzinara, Itzinatik Arrabara eta Arrabatik Ipergortara. Ipergortatik beerantz nentorrela, pottoka batzuk ikusi nebazan lantzarrean, barrutian jaten egozala eta bertan zabaldua egozan pottoka-korotzen artean perretxiko zurizka batzuk antze-

EUSKERAZALEAK ALKARTEA

IPUIN-SARIKETA: 1996

1996'ko Ipuin-Sariketarako EUSKERAZALEAK ALKARTEA-ren eskariz, maiko izan diranak, auxe erabagi dabe:

LENENGO SARIA: 40.000 pezeta, Legan-eta eta Legarreta'tar Asier jaunari.

BIGARREN SARIA: 30.000 pezeta, Goikoetxea'tar Iñaki Aitari.

IRUGARREN SARIA: 20.000 pezeta, Etxaburua ta Agirre'tar asier jaunari.

LAUGARREN SARIA: 10.000 pezeta, Zubikarai'tar Augustin jaunari.

Lan saritu oneik ZER aldizkarian argitaratuko dira.

ZORIONAK SARITUAI, ESKERRAK GUSTIAI

man nebazan. Duda-izpirik barik, "panaeolus phalaenarum"aren aurrean nengoan.

Kontu aundiz batu nituan batzuk eta bizkar-zorroaren aide baten ipiñi nebazan bidean apurtu ez eitezan. Etxerantz bidean nentorrela itzelezko gosea sartu jatan eta, eskuturrean erlojurik euki ez arren, ze ordu dan jakin barik, amak goizean ipiñi eustan arrautz-opillezko otar-tekoaren kontra erremesatxu bat astea erabagi neban, aretx zarraren enbor makur aren azpian.

Beste barik burutapen bat otu jatan: Amak ipiñitako arrautz-opil gozo onetan perretxiko-buru batzuk sartu bear dodaz! Igarri be egin barik, lo-zerraldo geratu nintzan andik gitxira bide-bazterrean janarien barruko egozketa egiten nebala eta patxadaz asi nintzan amesetan.

Ezin neban ondo bereiztu ametsa zan ala neure lotal-ditik itzarrrik nengoan. Dana dala, Euskalerrian nintzala duda barik eta, obeto esateko, ez nintzan Gorbeia'ko mendi-katean aurkitzen. Anboto-inguruan baiño. Ezaguna egiten jatan ingurua, baiña Urkiola izateko, ez egoan eleizarik. Eta apurtxu bat beerago dagon taberna? Bardin da. Neure errakuntzaren bat izango da! Eta tipi-tapa asi nintzan ibiltzen.

Konturatu-orduko, koba-zulo batzuan aurrean aurkitzen nintzan, egia esan apur bat izututa. Koba-zuloak ez ziran bape aundiak, baiña bat besteak baiñi arean-arean aundiagoa zan. Begiak ara begira naukazala, emakume gazte ta lirain bat agertu jatan koba-zuloaren atarian.

– Ni Asier eta zu?– itaundu neutsan.

– Ni Anbotoko Mari nozu eta ilkor gitxik ikusten nabe-bota eustan, eta gero: Zu ilkorra izanik, ez dot ondo ulertzen zelan eldu zaran onagiño!

– Neuk be ez– Esan neutsan danba!

– Txarrik ez egistazu egin– esanez jarraitu neban-ze ikusten dot biok garala euskaldunak eta alkarragaz txarto astea baiño ez jaku falta!

Iribarre zabal-zabal bategaz, Mari k esan eban:

– A! Ba-dakit nondik eta zelan zatozen. Zu etorkizunetik zatozen euskaldun bat zara eta orain zagozen lekuan zagozela, jakintsuak esango leuken lez, "un plie-gue en el tiempo" dalako, orregaitik eldu zara gure egu-netara.

Nik orduan larri:

– Eta ezin naz atzera barriri naure sasoirra ta lekura itzuli?

Mari k, barre-santsoka:

– Bai, mutil, baiña egingo dautsudazan itaunai erantzun barik ez! Askok eta askok ni sorgintzat artu arren, ezin daikeet zuretzat oraiñaldia eta niretzako geroa dana zelan doan igarri! Orregaitik, lantzean bein, kasualidadez eta Nagusiak olan gura daualako, zeu etorri zaran

lez, etorten jat nor-edo-nor Euskalerrriaren barria emotera.

Nik orduan konfiantza geiagogaz:

– Zer gura dozu jakin ba?

Eta berak:

– Gauza bi: Gure egunetako euskaldunak zelan konpontzen dira?

– Asikerea zelan emon ez nekiala asi nintzan berbetan. Nire egunetako euskaldunok ez gara bapere ondo konpontzen alkarragaz. Milla motetako alderdi politikoak gagoz eta geure artean gorroto geiago dago geuri kanpoko batzuk dauskuena baiño.

– Euskerearen egoera zelan dago?

– Ori be, Mari, ondo ez. Len baiño geiagog jakin arren, gitxiagog erabilten dabe euskerea. Txakurrakaz ete ume txikiakaz geien bat. Agintariak eurak be euskerari garrantzia emoten dautsoelakoa egin arren, erderaz egiten dabe berba parra-parra. Zer gura dozu geiago esatea, egin daustazuzan itaun bietatik bateri be ez dautsat erantzun onik emon-eta. Apur bat lotsatuta nago!

Marik orduan:

– Ez lotsatu! Zu lako gazteak geiago ba' legoz, beste gauza bat izango litzake-ta! Eta ez aztu au: Bakoitxak bere burua ezagutu bear dau lenengo ta bein, eta umore ona ta barre egiteko gogoia iñoz be ez baztertu, umorea dalako txiroen eta biotz onekoen benetako aberastasuna. Euskaldunak euskaldunen artean ondo konpontzea eta euskera maitatze on dira lenengo urratsak.

Bagiak negarragaz erdi-lausotuta daukadazela... urrindu jatan Mariren abotsa.

– E, mutil! Ondo al ago?– Iñostan mendi-goi-zale bat ikusi neban neure arpegitik urrean, bera be aurpegi larriagaz.

– Ilda agoala pentsau joat eta zer egin ez jakiatela aurkitu nok-ziraustan artean.

Nik trankil erantzun neutson:

– Loak artzen nauanean, zurruna lez geratzen naz! Ez orekaitik larritu!

– Ea ba! Ea ba! Ori baiño ez ba'dok!– iñoala urrindu zan uste oneko mendi-goi-zalea.

Otartekoa jaten egon nintzan leku beratan nengoan eta ezin neban ulertu gertatutakoa amets bat ala benetan jazorikoa zan. Ametsa izateko beintzat oso sakona izan zan, usaiñak, aizearen otz-kirria eta emakumearen bertaritzea barru zirala.

Amaitzeko, lagunak lagunari lez diñotzut, ez iñoz mongirik jan, txarra izan ez arren. Batek ba-daki beste bateri naiz niri atzera saiatu ezkerro, zer agertu leikion.